

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Attritio & contritio

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

operantis; nam actus, qui requiritur, vobis non est sufficiens ad remittenda venialia, vel non est sufficiens ad omnia, quae de facto remittuntur. Ita Nugnus in 3. par. 1. 2. quaest. 87. art. 3. diffic. 2. contra Suarez in 3. p. t. 4. disp. 12. sect. 5. n. 5. par. 3. t. 4. resol. 61. Vide Pontifen.

ARCHIEPISCOPIVS.

Leges edita in Concilio Provinciali possunt ab Archiep. res vocari, nec puniri posse per transgressionem.

1. Archiepiscopus potest dispensare, & revocare leges latas in Concilio Provinciali, maxime si Concilium non sibi reservat dispensationem p. 9 tract. 6. ref. 40. Nec potest puniri a Concilio Provinciali de transgressionem, sicut possunt Episcopi. *ibid.* 5. *Vnde hoc.*

ARGUMENTVM.

Scriptura interpretanda est dispensatio a majori ad minus.

1. Dispensatio strictè interpretanda est, neque extendenda à paritate, vel aequalitate rationis ita, ut habeat locum argumentum ab identitate rationis à majori ad minus. *part. 8. tract. 3. ref. 41.*

ATTRITIO, ET CONTRITIO.

Quid con- tritio?

† Attritio, & Contritio sunt affines, & idè de utraque simul agimus. Igitur.

Quid attri- tio?

1. Contritio est dolor de peccato praeterito, quatenus est Dei offensa, cum proposito non peccandi de cetero, & jam commissa confitendi. Attritio est item dolor de peccatis, sed imperfectus; vel, quia non respicit peccatum, ut offensam Dei, sed ut afferens malum, & quidem vel aeternum, vel temporale in vita, aut bonis: vel quia caret proposito vitandi deinceps peccata: vel, quia est dolor de non habita contritione. Est autem diversus valor contritionis, & attritionis; nam illa per se justificat: hæc non item, sed requirit Sacramentum Confessionis in re, imò nec cum illo omnis attritio sufficit, ut dicemus. †

Summa Diana.

Et quis utriusque valor?

Non tenetur quis contritionem elicere eo ipso, quod peccavit mortaliter, ut putavit Sylvester v. *Contritio num. 4.* Neque in diebus festis, ut putavit Soto *Lecl. 13. de Pœnitent.* Neque, quando imminet populo aliqua magna calamitas, ut docuit Adrianus in 4. *quaest. 3. de Confessione.* Item neque, quando peccator est in probabili periculo oblivionis omnium peccatorum, ut existimavit Dominicus Soto in 4. *dist. 17. quaest. 1. art. 6.* Ita Hurtadus *disp. 3. diff. 4. par. 5. t. 13. resol. 33.* Qui etiam refellit Suarez in 3. *par. tom. 4. disp. 15. sect. 6. docentem,* peccatorem teneri ante articulum mortis ad non multum differendam contritionem, sed sine aliqua temporis determinatione, docetque cum Vasquez in 3. *par. t. 4. quaest. 86. art. 2. d. 6.* peccatorem teneri elicere actum contritionis in articulo tantum, vel periculo mortis, quando justificari non potest per Sacramentum. Et ita ego peneo: nam præceptum contritionis obligat, quando est necessitas justificationis p. 3. t. 13. ref. 33. à 5. *Quinta.* nec tenetur atterere nec conterere se peccatis in confessione aliis absolutis. *Dian. p. 10. t. 16. n. 30. vid. p. 11. tr. 8. ref. 51.*

Non tenetur homo conterere statim post peccatum. Nec in die festo. Neque cum populo immixtus nec calamitatis. Neque in periculo obliviscendæ omnia peccata.

Sed tantum in articulo, vel periculo mortis, quando non potest confiteri.

3. Ex quo patet, post Confessionem factam in articulo mortis cum attritione cognita, neminem teneri actum contritionis elicere, ut maneat securus de sua salute. Quod ulterius probatur primo: quia nullibi reperitur tale præceptum: Et Ecclesia in Tridentino docet, ad salutem sufficere attritionem cognitam cum Sacramento, quod incertum esset, si quis ita confessus in mortis articulo, non esset securus de sua salute. Deinde quia ex hac opinione sequitur, neminem posse ad Confessionem accedere cum attritione cognita; quia exponere se periculo peccandi mortaliter, vel saltem non recipiendi gratiam: Et tandem, quia hoc præceptum obligaret solum doctos; qui scirent dubitare, an attritio cum Sacramento sufficiat: unde essent peioris conditionis, quam ignari, quod est absurdum, Ita Fagundez *par. 2. libr. 2. cap. 4. numer. 13.* Faber in 4. *dist. 14. quaest. 2. disput. 18. cap. 3. num. 71.* & alii contra

[Nam, si confessus sit cum attritione cognita, non tenetur conterere]

G

Suarez

Suarez in 3^a tom. 4. disputat. 5. sect. 4. numer. 17. & novissime Granadum in 3. par. cont. 7. tr. 3. disput. 3. sect. 4. numer. 17. Qui tamen advertunt, melius facturum, qui conaretur in tali periodo dolere perfecte de peccatis, & propter Deum. p. 3. t. 4. ref. 98. Et p. 5. t. 7. ref. 76. Et tract. 13. ref. 33.

Et in aliquo alio casu per accidens.

4. Potest interdum quis ad contritionem teneri per accidens, & ex vi alterius præcepti, quam charitatis, ut si Sacerdos peccator ministrare debeat Sacramentum, & non adsit Confessarius; tunc enim tenetur contri in reverentiam Sacramenti ex virtute Religionis. Ita Villalobos tom. 1. t. 9. diff. 2. num. 4. Et p. 5. t. 13. ref. 33. Sed omnes, in hinc.

Nunquam tamen de peccatis omnia.

5. Collige ex dictis contra Richardum & alios ex antiquis neminem teneri habere contritionem de peccatis remissis, quando memoria occurrunt: Nam ut supra dictum est, hoc præceptum contritionis obligat, ut reconciliemur nos Deo: ergo non obligat quando sumus reconciliati. Ita Cajet. in 3. par. quasi. 14. art. 8. Et 9. par. 5. tract. 13. resol. 33. Unde. Vide etiam v. celebrare Missam, num. 54.

Qui tenetur contri extra Sacramentum non tenetur praemittere peccatorum examen.

Sed satis est, quod doleat inconfuso.

6. Quando autem quis teneretur contri extra Sacramentum, v. gr. in articulo mortis, vel quando urget necessitas communicandi, &c. non est opus recordari omnia peccata, ut quis de illis singillatim doleat, sed sufficit contritio generalis, & confusa de omnibus peccatis. Nam præceptum examinis conscientiae in particulari solum obligat in ordine ad Confessionem, ut fiat integrè. Ita Villalobos, tom. 1. tract. 9. diff. 19. numer. 4. contra Sotum in 4. dist. 17. q. 2. p. 3. t. 4. ref. 118.

Attritio an deleat venialia extra Sacramentum? Divo Anthonio.

Sed in Sacramentis omnes veniunt, sufficere,

7. Ad delenda peccata venialia in homine justo extra Sacramentum, ait Vasquez in 3. par. tract. 4. disputat. 87. art. 16. dub. 1. numer. 6. non sufficere attritionem, sed requiri contritionem. Quia, cum sit suo modo recessus à Deo, non debet remitti, nisi per dolorem conceptum propter Deum. Sed Coninch de Sacrament. disputat. 2. d. 14. numer. 114. sufficere attritionem docet, &

multis rationibus probat. par. 3. tract. 4. ref. 117.

8. Certum autem est, attritionem ad Sacramentum Confessionis sufficere. Et quidem non oportet, quod sit existimata contritio. Ita Vasq. in 3. p. tom. 4. dist. 92. art. 1. dub. 3. contra Sotum in 4. dist. 18. quasi. 3. art. 2. Neque debet esse omnium venialium, quamvis ipsorum tantum fiat confessio, quia unum veniale remittitur sine alio. Ita Hurtad. de Sacram. diff. 6. diff. 10. Debet autem esse omnium mortalium, quæ nunquam confessa sunt. Et qui de se debet esse dolor de illis ob malum æternum. Nam ob malum temporale, puta nocuum salutis, amissionem bonorum, &c. secundum Suarez diff. 20. sect. 2. non sufficit: alioqui sequeretur, peccatorem posse se disponere ad Sacramentum, & illius effectum solis naturæ viribus. Sed contraria sententia cum distinctione Hurtadi de Sacram. diff. 6. probabilis etiam videtur. Nimirum, si quis doleat de peccato propterea, quod Deus in pœnam illius malum temporale immiserit: sufficere. Si verè doleat absque ullo respectu ad Deum, non sufficere. Prima pars probatur: quia talis dolor non solum est honestus, sed præterea procedit ex motivo, quod movere solum potest ad detestationem peccati, & sic excludit affectum peccati. Secunda verò pars probatur primò, ratione primæ sententiæ: (procedit enim de hoc secundo, tam ille primus dolor est supernaturalis,) & præterea, quia talis dolor sine respectu ad Deum non excludit affectum peccandi: non enim opus bonum potest esse occasio talis mali, & sic dolor non est de peccatis, ut peccata sunt, qualem Tridentinum requirit, par. 4. tr. 4. resol. 193.

9. Debet autem tam contritio, quam attritio includere propositum de cætero non peccandi, Et quidem Belarminus libr. 2. de poenit. cap. 6. Et 7. ait, non sufficere propositum implicitum in ipsa detestatione, sed requiri explicitum, quia Tridentinum requirit

Esse non sit existimata contritio. Dummodo sit de omnibus mortalibus non alias confessis.

Debet autem procedere à pœna inferni, non à pœna temporali, non videtur sufficere. Sed probabile est sufficere si præmanet ut immissa à Deo in pœnâ peccati.

Debet attritio includere propositum melius videtur.

Saltem implicitum.

propositum distinctum ab amore Dei. Sed probabile est, sufficere, ut docet Villalobos *tom. 2. tractat. 9. diffi. 19. numer. 8.* quia simplex derelictio peccatorum ex motivo supernaturali sufficit ad justificationem, & tamen potest contingere, ut quis de peccatis vitandis non cogitet, si vero cogitaret, ait Villalobos, teneri tunc elicere propositum illa vitandi. Et ita etiam docet Sylvius *in addit. ad 3. par. quest. 1. par. 3. tract. 4. resol. 119.* Granado *in 3. part. cont. 7. tract. 10. disputat. 3. sect. 1. numer. 6.* distinguit, & in contritione existimat requiri propositum formale, in attritione vero sufficere virtuale: Sed an probabiliter, alii judicent, *par. 5. tract. 14. resol. 66.* Porro propositum requiritur etiam in Confessione venialium. Sed non ad omnia vitanda; sic ut nec dolor omnium requiritur, quia unum remitti potest sine alio *par. 3. tractat. 4. resol. 129.* in fine. Adverte tandem, quod cum sufficiente proposito non peccandi stare potest iudicium probabile reincidentie. Ita Præpositus *in 3. part. quest. 86. art. 1. dub. 6. numer. 45. Ibid. 8. Notandum, & par. 5. tract. 14. resol. 66.* in fine. Quo autem modo propositum adesse, vel non adesse noscatur ex consuetudine, aut proxima occasione peccandi, vide *v. Confessarius quoad examen, a. num. 35.*

Dolor de peccatis requiritur etiam in Confessione peccatorum remissorum.

10. Attritio, vel contritio requiritur in quacumque Confessione etiam peccatorum alias confessorum. Quia materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ non est sola Confessio, sed etiam contritio. Ergo utraque est repetenda, Ita Henríquez *lib. 4. cap. 26. numer. 7.* Sed Ledesma *fol. 217.* & Joannes de la Cruz *p. 2. de Pœnit. quest. 1. dub. 6. concl. 2.* probabiliores existimant sententiam negativam, sufficere nimirum repetere Confessionem, quæ est materia proxima partialis, sed principalior Sacramenti Pœnitentiæ. Minime vero dolorem, qui est materia minus principalis, & non est sensibilis, nisi mediante Confessione. Hanc sententiam sequi possunt

Sed contra sententia probabilis.

illi præsertim, qui ordinariè consentunt de venialibus, & cum illis de aliquo mortali confesso & absoluto. Sed ego teneo primam sententiam, *part. 3. tractat. 4. resol. 116.* cum hac tamen limitatione, quod reppens plura mortalia, satis est, quod doleat de uno, si omnia fuerint legitime confessi. Ita Hurtado *de Sacram. disputat. 6. differenz. 7. part. 4. tract. 4. resol. 293. 8. Nec tertio.*

Et stando in prima, dolor non debet esse de omnibus.

11. Sed quantanam temporis conjunctio debet esse inter contritionem, seu attritionem & Confessionem? & quemnam ordinem debent habere? Quoad primum respondet Hurt. *de Sacrament. disp. 1. diff. 11.* intercedere posse multum temporis, & absolutionem pœnitenti dari posse toto tempore, quo illius actus virtualiter perseverant, idest, quamdiu non retractantur, neque expressè neque implicitè. Et ratio est, quia in forensi iudicio, cujus instar hoc Sacramentum est institutum, absolutio, vel condemnatio fieri solet multò postquam causa discussa fuerit. Sed contra hanc sententiam insurgit Granado *in 3. p. cont. 7. tract. 3. disp. 3. sect. 1. numer. 2.* existimans virtualem quidem doloris permanentiam sufficere ad absolutionem, sed illam explicari debere sicut in cæteris edentibus, ut tamdiu perseverare dicatur, quamdiu si pœnitens interrogaretur cur doluerit, possit sine nova deliberatione respondere, se doluisse ut confiteatur, & non retractasse dolorem, quia vult confiteri, quemadmodum intentio conficiendi Sacramentum tamdiu virtualiter permanet in ministro, quamdiu interrogatus de fine illius ritus externi, sine nova deliberatione responderet, quia vult conficere Sacramentum. Tantam vero distantiam, quantam ponit Hurtadus, sibi non probari, quia inter materiam & formam cujuslibet Sacramenti debet esse moralis conjunctio, quæ non conservatur quacumque temporis longitudine. Sed ego sententiam Hurtadi probabilem censeo cum Præposito *in 3. p. quest. 2. dub. 1. num. 30.* Unde si quis serò

Qui confiteatur mane, factu est doluisse vespere, & non retractasse dolorem.

Aliqui id negant.

actum doloris eliceret, & manè accederet ad Confessionem sine alio dolore, confessio ex hoc capite esset valida. *p. 5. tr. 1. 4. resol. 67.*

An dolor
debeat elici
ante Con-
fessionem?

12. Quoad secundum, Coninch de Sacram. disp. 4. dub. 6. num. 4. concl. 2. putat, dolorem dedere tempore præcedere Confessionem, & si quis Confessionem faceret sine dolore, quamvis postea ante absolutionem doleret, non consequi absolutionem. Sed Hurtado de Sacram. disp. 6. disp. 20. & Bonac. de Sacram. disp. 5. quest. 3. punct. 2. num. 18. hanc opinionem rejiciunt, docentque sufficere, si dolor ante absolutionem eliciatur. *p. 3. tr. 4. resol. 134. & part. 4. tr. 4. resol. 193. §. Notandum secundum.*

Ut sine dolore
sufficiens
datur
Confessio
valida?

13. Probabilissima est sententia Henriquez lib. 5. c. 11. n. 1. & aliorum contra Layman lib. 5. tr. 6. c. 9. n. 2. & alios, quod dari possit Confessio valida, sed in formis, ex defectu doloris, sicut dicemus infra dari posse defectu examinis v. Confessio, n. 52. & erit, quando quis ex mortali negligentia, vel ignorantia quadam culpabili, dolorem sufficientem adhibeat. *p. 3. tr. 4. resol. 64.*

autem necessarium simpliciter: vel in re, vel in voto, quando in re haberi non potest. Ex hac igitur necessitate oritur in homine adulto obligatio Baptismum suscipiendi, & in aliis illum ministrandi. †

2. Adultus tenetur præcepto divino recipere Baptismum, cum commodè potest, hoc idem dicendum est de infantibus Christianorum, & parentes non debent dilatare ultra mensem ad baptizandum pueros, vel paulò post propter solemnitatem Baptismi; supra hoc vide superius numer. 5. par. 9. tract. 6. resol. 1. Constantinum Imperatorem constat initio suæ conversionis fuisse baptizatum & non in fine suæ vitæ contra Cajetanum, *ibid. §. Sed merito.* Adultus cæcus, surdus, & mutus à natura non potest baptizari in ætate adulta, sed debet expectari eorum voluntas, cum sint capaces assensus, & dissensus, & si à cura parentum infantes baptizati non sunt, possunt compelli in ætate adulta etiam morte, si actiones Christianorum gesserunt, aliter minime, *ibid. §. Sed pro Coronide.* Pueros expositos in foro Ecclesiæ cum scheda in collo alligata attestante esse baptizatos, si non est cum sigillo, vel manu cognita subscripta, vel sine scriptura baptizandos esse dico sub conditione, & hoc etiam de baptizatis ab hæreticis dicendum est, *pag. 9. tract. 6. res. 35.* At si monstrum cum duobus capitibus, & duobus dor- sis esset baptizandum, & aperte constaret duas habere animas separatim baptizari debet, si verò dubitatur de duabus, sub conditione baptizandum est, unde peccaret mortaliter, si unus plures sine necessitate baptizarent baptizando contra usum, & modum consuetum, & si sit in peccato mortali solemniter baptizans sine necessitate peccat mortaliter *ibid. res. 30.* sic etiam si quis à pluribus baptizatus est cum hac forma. (Nos te baptizamus) debet denuò sub conditione iterum baptizari, *ibid. resol. 31.* Unde peccaret mortaliter Sacerdos baptizans sine necessitate cum aqua non benedicta, *ibid. res. 34.*

Adultus cum
commodè
potest, debet
baptismum
recipere.

Christiani
non debent
ultra mensem
dilatare pueri
vot baptizari.
Constantinum
con-
stat initio
sua conver-
sionis esse
baptizatum.

BAPTISMVS.

Baptismus
quid?

1. † Baptismus est unum ex septem Ecclesiæ Sacramentis, omnium primum, & janua Sacramentorum. Definitur à Magistro, Ablutio corporis exterius facta, sub præscripta verborum forma. Septem in Baptismo consideranda sunt. Obligatio illum suscipiendi, aut conferendi, materia, forma, minister, patrini, suscipiens, & effectus. De quibus mox suo ordine, præterquam de patrinis, de quibus sub V. Patrinus. † Vide etiam Pontifex.

BAPTISMI NECESSITAS.

Et quale Sa-
cramentum?

1. † Baptismus est Sacramentum necessitatis, ita quod, de lege ordinaria, qui non est baptizatus, non possit introire in Regnum Dei. Est

Adulti Chris-
tianorum, si
actiones
Christianas
gesserunt sunt
compellendi
ad baptismum.
Expositi cum
schedula, &
sine ea debent
baptizari cum
conditione.
Baptizans
plures sine
necessitate
peccat mort-
aliter.
Baptizatus
à pluribus cum
conditione
iterum debet
baptizari.
Nec